

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญา นุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Environmental Arrangement Conducive to Learning of Nakhonratchasima

Panyanukul School under the Bureau of Special Education Administration

อุไรวรรณ สิงห์คร¹, ดร.วิราภรณ์ ส่งแสง²

Uraiwan singkorn¹, Dr. Viraporn Songsaeng²

สังกัดคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the learning environment of Nakhon Ratchasima Panyanukul School under the Office of Special Education Administration based on the perceptions of teachers and students in four aspects—physical facilities, instructional management, administration, and peer relationships; (2) to compare the learning environment of Nakhon Ratchasima Panyanukul School under the Office of Special Education Administration based on students' perceptions in the aforementioned four aspects, classified by gender; and (3) to compare the learning environment of the school based on the perceptions of teachers and students, classified by teaching experience. The sample consisted of 198 teachers and students from Nakhon Ratchasima Panyanukul School in the academic year 2024 , selected using stratified random sampling based on Krejcie and Morgan's sample size determination table. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The findings were as follows: 1. Overall, the learning environment of Nakhon Ratchasima Panyanukul School, under the Office of Special Education Administration, as perceived by teachers and students, was at a high level. 2. Regarding the perceptions of teachers and students toward the learning environment:

Keywords: learning management; Administration; group of friends

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามความคิดเห็นของครู ใน 4 ด้านคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน 2. เพื่อ

เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน ตามความคิดเห็นของครู นักเรียนจำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและนักเรียน จำนวน 198 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ของครูและนักเรียน อยู่ในระดับ มาก 2. ผลความคิดเห็นของครูผู้สอน และนักเรียน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญาคุณ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; การบริหาร; กลุ่มเพื่อน

บทนำ

ปัจจุบันสภาพะการของโลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการเกิดขึ้นจากความเจริญของเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ผลที่ได้จากการนำนวัตกรรมมาใช้นอกจากจะเกิดประโยชน์แล้วยังมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตทั้งในแง่ สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ความรุ่งเรืองของเทคโนโลยีต่าง ๆ ดำเนินไปพร้อม ๆ กับความเสื่อมโทรมของสังคม ด้วยเหตุนี้ทำให้คนเริ่มมีการกลับมาสู่ธรรมชาติท้องถิ่น และชุมชนซึ่งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาในทุก ๆ ด้านการส่งเสริมให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งดังนั้น ในการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขในชุมชนหรือท้องถิ่นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ในสังคมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้คนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างแท้จริง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของตน การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อพัฒนาประเทศ การศึกษาจะช่วยพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง (ทรรศนีย์ วรารักษ์คำ. 2554: 1)

การจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คือ นักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีฝึกการคิด พัฒนาความคิดให้นักเรียนคิด เป็นระบบที่สร้างสรรค์ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกิจกรรมสามารถพัฒนาให้นักเรียนได้เรียนตรงตามความสนใจ มีความสุขในการเรียน จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555) สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาได้เป็น

อย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารเรียน อาคารประกอบการ สถานที่บริเวณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของทุกคนในสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ (มาริสสา ธรรมมะ 2545: 1) การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้สึกรักพอใจอบอุ่นใจรู้สึกเป็นเจ้าของ และอยากมาโรงเรียนนักวิชาการเชื่อว่าหากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความร่มรื่น เรียบง่าย สดชื่น มีชีวิตชีวาพร้อมให้ครูและนักเรียนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ย่อมทำให้ครูและนักเรียนรู้สึกแจ่มใส และรักษาความร่มรื่นนั้นไปด้วยสภาพแวดล้อมของโรงเรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สิ่งซึ่งวัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ สภาพอากาศทั่วไปความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาดความเป็นระเบียบ ความสะดวก เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศ การเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ให้มากที่สุด 3) สภาพแวดล้อม ทางการบริหารการจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน เป็นต้น การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรนั้นเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นแต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ “การร่วมคิด ร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขาจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำ ของผู้บริหาร และครูอาจารย์ (ธนศ ขำเกิด. 2551)

จากหลักการและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนยังเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนยังประสบปัญหาอาคารสถานที่ไม่เพียงพอหรือทรุดโทรม บรรยากาศในห้องเรียนแออัดและไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมถึงขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสม นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาและสังคม เช่น ความปลอดภัย ความอบอุ่น และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ยังไม่เป็นไปอย่างเต็มที่ ปัญหาเหล่านี้อาจทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาสภาพการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามความคิดเห็นของครู ใน 4 ด้านคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน

ขอบเขตการวิจัย

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 4 ด้าน ได้แก่ 1.1 ด้านอาคารสถานที่ 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ 1.3 ด้านการบริหาร 1.4 ด้านกลุ่มเพื่อน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและนักเรียน จำนวน 533 คน จำแนกเป็นครู จำนวน 141 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 117 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 1 – 3 จำนวน 157 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 118 คน จากโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยอาศัยตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 : 607 – 610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 299 คน จำแนกเป็นครูผู้สอน จำนวน 103 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 จำนวน 196 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1. ประสิทธิภาพการสอน 2. ระดับชั้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านอาคารสถานที่ 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการบริหาร 4. ด้านกลุ่มเพื่อน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

วิชาญ สุวรรณวงศ์ (2549: 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้ และไม่มีมลภาวะ

สุพล อนามัย (2549: 29) ได้ให้ความหมายของการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมใน

โรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้และไม่มีมลภาวะ

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดีมีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างการพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้และไม่มีมลภาวะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ๆ กำหนด

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะมีความสมบูรณ์ที่สุดและยุติการเจริญเมื่ออายุ 17-18 ปีและมีแนวโน้มจะขยายเวลาออกไปอีก ถ้าสมองได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะถ้าเป็นบุคคลที่ได้เรียนรู้ในโรงเรียนหรือได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะทำให้ไอคิวเพิ่มขึ้นจากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ ทำให้การศึกษาต้องมาให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับการเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความอยากรู้อยากเห็น และการค้นพบของนักเรียนสถานะเช่นนี้จะทำให้การเจริญเติบโตทางสมองดำเนินต่อไป นอกจากนี้สภาพแวดล้อมคือ สิ่งเร้าที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่มนุษย์อาศัยในสภาพแวดล้อม นักจิตวิทยาเชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีหน้าที่เร้าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ซึ่งในทางจิตวิทยาจัดแบ่งสิ่งแวดล้อม ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สิ่งซึ่งอยู่นอกกายมนุษย์ เช่น วัตถุ สิ่งของ คนและสัตว์ เป็นต้น รวมไปถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมซึ่งไม่มีตัวตน ได้แก่ ขนบธรรมเนียมเพณี ถ้าสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เร้าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม เราเรียกว่า สิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus)

2. สิ่งแวดล้อมภายใน ได้แก่ การกระทำของอวัยวะต่าง ๆ ภายในของมนุษย์เอง เช่น ความหิวกระหาย ถ้าสิ่งแวดล้อมภายในเหล่านี้เร้าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม เราเรียกว่า สิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) อรุณชัย กัณทภา (2548: 21) ได้สรุปแนวคิดและหลักความสำคัญที่ได้กล่าวถึงในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในองค์กรโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะต้องเสริมสร้างผู้เรียนได้รับโอกาสอันพึงที่จะควรได้รับในการพัฒนาศักยภาพตามวัย การพัฒนาองค์กร หรือโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่มีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญอย่างมากคือการจัดสภาพแวดล้อมในทุก ๆ ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่ดี หมายถึง ส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุข ความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ตรงกันข้ามโรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ในด้านสภาพแวดล้อมหรือไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมจะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีบรรยากาศที่น่าเบื่อ ขาดความอบอุ่นและบรรยากาศที่เป็นมิตร และขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของ คำว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ขาดความสมบูรณ์ตามมาในที่สุด ในขณะเดียวกัน ประเวศ วะสี (2542: 9) ได้กล่าวถึง ระบบการจัดการศึกษาทั่วโลกว่า จะใช้วิชาเป็นตัวตั้ง จึงสร้างปัญหามากมาย ฉะนั้น จำเป็นต้องศึกษาโดยใช้ความจริงเป็นตัวตั้ง

นิตยา ใจดาบ (2530: 59) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้และการบริหารโรงเรียนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพจะส่งเสริมให้โรงเรียนได้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจได้

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนควรมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครู และนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาเพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้น สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและ

มีอิทธิพลต่อผู้เรียนและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบผลสำเร็จในการศึกษา

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพได้ ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพเพื่อจะได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่

ราตรี ละครวงศ์ (2549: 16 -17) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ คือ การสร้างอาคารสถานที่ตลอดจนห้องเรียน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับการสภาพความเป็นไปได้และเหมาะสมของห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียนรวมทั้งการจัดสภาพนอกห้องเรียน เช่น สนามกีฬา สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบ สะอาด มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อเพิ่มความร่มรื่นสวยงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกในโรงเรียน ทั้งด้านความคิด และแรงงานในการตกแต่งและดูแลรักษา ซึ่งสอดคล้องกับ พรพจน์ พจน์พัฒน์พล (2548: 40) กล่าวว่าสิ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มี หรือดูแลเอาใจใส่ เป็นอันดับแรก ๆ และเห็นด้วยตาเปล่า คือ 1. โรงอาหาร หรือสถานที่สำหรับประทานอาหาร อันจะก่อให้เกิดความสำเร็จแก่นักเรียน คือมีอาหารที่รับประทาน เป็นการเสริมสุขภาพอนามัย และมีการฝึกสุขนิสัยในการกิน ตลอดจนการรักษาความสะอาดที่เกี่ยวกับการเงิน 2. สถานที่เล่นกีฬา หรือสถานที่พักผ่อนในยามว่างเรียน สามารถช่วยให้นักเรียนได้พักผ่อน หรือเล่นระหว่างพักเรียนเป็นการคลายเครียด ได้ฝึกสุขนิสัยทางกีฬา และส่งเสริมสุขภาพ ห้องสมุด อาจจะอยู่ในรูปมาตรฐาน หรือในรูป Book Corner หรือรูปใด ๆ ก็ได้ตามความเหมาะสม ห้องสมุดจะเอื้ออำนวยให้แก่แก่นักเรียนคือเสริมสร้างความรู้ สร้างนิสัยรักการอ่านและได้พักผ่อนคลายเครียด 3. ห้องเรียน จากคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้เสนอการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ การจัดที่นั่ง โต๊ะครู การจัดมุมเสริมความรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหาร คือ การดำเนินการในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร และจัดระบบทำงานการบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนในการบริหารและตัดสินใจ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้โรงเรียนพัฒนางานด้านต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและต้องสำนึกตลอดเวลาว่าบรรยากาศของการบริหารงานที่ดีนั้น ควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจและร่วมปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นไปอย่างราบรื่นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารทั้งสิ้น ดังนั้นสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารที่เหมาะสมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้และจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูและนักเรียน จำนวน 533 คน จำแนกเป็นครู จำนวน 141 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 117 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1 – 3 จำนวน 157 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 118 คน จากโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นครูและนักเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อาศัยตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan.1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 198 คน จำแนกเป็นครูผู้สอน จำนวน 80 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 จำนวน 118 คน ซึ่งรายละเอียดการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้ 1.กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 2.กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการสุ่มห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้ประมวลแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ฉบับ สำหรับครูและสำหรับนักเรียน แต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (check list) สำหรับครู มีข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์สอนและ ระดับชั้นที่สอนของครู สำหรับนักเรียน มีข้อคำถาม จำนวน 1 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพเพศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสถาบันรัชต์ภาคย์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ครูและนักเรียน โรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 ฉบับ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้และขอรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่า คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว 2535 : 23-24)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ครูผู้สอน

ประสบการณ์สอนของครู	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	43	53.80
10 ปีขึ้นไป	37	46.20
รวม	80	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครู มีประสบการณ์ในการสอน ในระดับต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียน

ระดับชั้น	ความถี่	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 3	41	34.70
มัธยมศึกษาปีที่ 4	17	14.40
มัธยมศึกษาปีที่ 5	22	18.60
มัธยมศึกษาปีที่ 6	38	32.33
รวม	118	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียน อยู่ในระดับชั้น มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 3 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 5 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 และ มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.33

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ครู ที่มีต่อ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน นครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านอาคารสถานที่	4.07	0.40	มาก
2	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.19	0.37	มาก
3	ด้านการบริหาร	3.72	0.63	มาก
4	ด้านกลุ่มเพื่อน	4.10	0.66	มาก
ภาพรวม		4.02	0.33	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=

0.37) รองลงมาคือ ด้านกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.66) และด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.40) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= 0.63)

อภิปรายผล

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ของ ครูและนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหาร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยภาพรวมควรส่งเสริมทั้งด้านกายภาพและจิตใจให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ นักเรียนควรรู้สึกปลอดภัย มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และได้รับการส่งเสริมให้คิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมควรสะอาด เป็นระเบียบ และมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย ครูควรสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ กิ่งกนก กิณเรศ (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จุฑามาต วรณปะชี (2565 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล จำแนกตาม ประสบการณ์สอน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ควรเริ่มจากการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และเป็นมิตร ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นใจ กล้าแสดงออก และกล้าคิดอย่างสร้างสรรค์ ห้องเรียนควรสะอาด เป็นระเบียบ มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเท พร้อมด้วยสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาครูและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านวิชาการ ควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด สนามกีฬา หรือมุมเรียนรู้ต่างๆ และควรส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในหมู่เพื่อนและครอบครัว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขและยั่งยืน สอดคล้องกับ พิมวิภา ทายประโคน (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์2สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ภัทรานิษฐ์ สงประชา (2562: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้สภาพแวดล้อมที่เอื้อ

ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาของครูและนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีระดับการรับรู้ของครูและนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับชั้น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ควรเป็นสถานที่ที่รู้สึกปลอดภัยอบอุ่น และเป็นกันเอง นักเรียนควรรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นที่ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่ถูกตัดสิน มีห้องเรียนที่สะอาด อากาศถ่ายเทดี และมีอุปกรณ์การเรียนที่พร้อมใช้งาน สื่อการเรียนควรน่าสนใจและทันสมัย มีครูที่เข้าใจนักเรียน รับฟัง และให้คำแนะนำอย่างจริงใจ ควรมีกิจกรรมให้ร่วมมือกันระหว่างเพื่อนเพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม และมีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหรือทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น สนามกีฬา มุมอ่านหนังสือ หรือมุมศิลปะ นักเรียนควรได้รับการสนับสนุนจากทั้งครูและผู้บริหารเมื่อมีปัญหา รวมถึงมีบรรยากาศที่กระตุ้นให้รักการเรียนรู้และกล้าคิดกล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับ พิมวิภา ทายประโคน (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ภัทรานิษฐ์ สงประชา (2562: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการรับรู้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาของครูและนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีระดับการรับรู้ของครูและนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม ของ ครูและนักเรียน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหาร โดยมีผลสรุปแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวม ของ ครูและนักเรียน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ห้องเรียนไม่มีสิ่งรบกวน

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม ของ ครูและนักเรียน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเหมาะสม ตามความถนัดหรือความสนใจ ในทุกวิชาเรียน รองลงมา คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยความตั้งใจ และเอาใจใส่ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ด้านการบริหาร โดยภาพรวม ของครูและนักเรียนอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการการเรียนการสอน และการเรียนรู้ในโรงเรียน

1.4 ด้านกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวม ของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการปรึกษาหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ กันในโรงเรียน รองลงมา

คือ ครูมีการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล มีส่วนร่วมในการทำงาน ปกป้องหาหรือร่วมกัน ระหว่างเพื่อนครู และครูให้ความร่วมมือร่วมใจในการรักษาชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงเรียน ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหาร มีความรัก เมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีน้ำใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน และนักเรียน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล จำแนกตาม ประสบการณ์สอน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล จังหวัดนครรราชสีมา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนนครรราชสีมาปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตาม ระดับชั้น โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยและสะอาด เช่น การซ่อมแซมห้องเรียน ห้องน้ำ และสนามเด็กเล่น ให้ได้มาตรฐาน

2. จัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบหลากหลายและทันต่อยุคสมัย

3. พัฒนาบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าเรียนรู้ ด้วยการตกแต่งที่เหมาะสม มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเท

4. ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและไว้วางใจกัน

5. สร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้

6. พัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความหลากหลายของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนหลายระดับการศึกษา (ปฐมวัย ประถม มัธยม) และหลากหลายพื้นที่

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ควรนำวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) มาใช้

References

- กนก บุตรวงศ์. (2548). การศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2535). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. ถ่ายเอกสาร.

- _____. (2556). การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นสื่อสำคัญ. วารสารวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). **คู่มือผู้บริหารโรงเรียนชุดพัฒนาการบริหารโรงเรียนการสร้างความภาคภูมิใจในการสอน**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- กิ่งกนก กิณเรศ (2565). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร**. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กัญญา สุวรรณแสง. (2536). **บุคลิกภาพและการปรับตัว** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- คำตัน วิชัยคำจร. (2548). **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาเอกชนขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑามาศ วรณปะชี. (2565). **การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- จุฑารัตน์ ทองทิพย์. (2549). **การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม พรหมคุณากรณ์. (2539). **การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเขตการศึกษา 12 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมพล พันธุ์บัว. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านแรงจูงใจและการติดต่อสื่อสารกับบทบาทของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราตรี ละครวงศ์. (2549). **การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). **การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. (2544. เมษายน). **บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน**.วารสารวิชาการ. หน้า 45.
- ดุสิต คงตระกูล. (2536). **รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาครูภาคเหนือในทัศนะของผู้เรียน อาจารย์ และนักศึกษา**. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

คำริ บุญชู. (2546). การจัดการกระบวนการเรียนรู้. วารสารวิชาการ, 9(1): 16–20.

พรพจน์ พจน์พัฒนาพล. (2548). การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนวัดเทพนิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาจะเข็ทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

มาริสา ธรรมะ. (2545). ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขต สารสนเทศ **สระแก้ว.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

ธนู มณีทิพย์. (2542). การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน **ประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.** การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการมนุษย์ กับสิ่งแวดล้อม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ถ่ายเอกสาร.

ทรงศรัณย์ วราคำ. (2554). การจัดการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ **ราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธนู มณีทิพย์. (2542). การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน **ประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.** การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการมนุษย์ กับสิ่งแวดล้อม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ถ่ายเอกสาร.

ธเนศ ขำเกิด. (2551). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในองค์กร. วารสารเทคโนโลยี **สมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี ไทย – ญี่ปุ่น.**

นัฐญาพร ดุษฎี. (2545). การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน **ประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

นิตยา ใจดาบ. (2530). ความสัมพันธ์เชิงคาโนนิคระหว่างองค์ประกอบด้านลักษณะของนักเรียน **สภาพแวดล้อมทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนรัฐบาล กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.

นิฤมล วงศ์อินพ้อ. (2564). การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก **ปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2.** สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิพนธ์ จิตต์ภักดี. (2528). ขวัญเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน. สารพัฒนาหลักสูตร, 91(2), 56–58. ถ่ายเอกสาร.

นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์. (2545). การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ, 10 (3): 9. ถ่ายเอกสาร.

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ. (2544, ธันวาคม). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็ก มิได้สร้างเพื่อใคร. **วารสารวิชาการ,** 4(12): 26–37. ถ่ายเอกสาร.

- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเพื่อเด็ก มิได้สร้างเพื่อใคร. วารสารวิชาการ, 29-33. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า กับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 3(1), 22-25. ถ่ายเอกสาร.
- บุญทรง สังข์ทอง. (2537). การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปฏิกม พงษ์ประเสริฐ. (2550). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2542, มกราคม). วิสัยทัศน์กระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ, 9. ถ่ายเอกสาร
- ปรีชา สุขคนธมาน. (2545). พัฒนาคนด้วยการศึกษา. วารสารวิชาการ, 3(1) : 8.
- พงษ์ศรี นิภาเกษม. (2540). การประเมินการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะ จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พิมวิภา ทายประโคน (2560). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรานิษฐ์ สงประชา (2562). ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชาญ สุวรรณวงษ์. (2549). การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 2 ตามการรับรู้ของครู. วิทยานิพนธ์ การบริหารการศึกษา. ชลบุรี บัณฑิตวิทยาลัย.
- วีรสุดา ชูสุข. (2566). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2. คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
- วารุณี ยะระหาบ. (2564). ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดพัทลุง. แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมาน ปรีชา. (2548). การพัฒนาการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- สุพล อนามัย. (2549). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บางเขน. ถ่ายเอกสาร
- Brain M.C. (1968, October). **An investigation of the influence of class size upon academic Attainment and satisfaction.** Dissertation Abstracts International, 32(3), 2066–A.
- Cronbach. L.J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed).** New York : Harper Colli Publishers.
- Currid, M. (1982, July). **A study of planning at the school county level in the state of West Virginia.** Dissertation Abstracts International. (34), 28–A.
- Horowitz, P. and Otto, D. (1973). **Teaching Effectiveness of an Alternative Teaching Facility.** New. York : Harper & Row.